Minister
Klimatu i Środowiska

DOP-WŚ.0503.8.2026.ML
4519352.18744879.15125765
Warszawa, 13-09-2026

**Pani**
**Małgorzata Kidawa-Błońska,**
**Marszałek Senatu RP**

Szanowna Pani Marszałek,

odpowiadając na oświadczenie złożone w dniu 6 sierpnia 2026 r. przez Panią Senator Jolantę Piotrowską w sprawie niszczenia przez inwestorów brzegów jezior na Mazurach, m.in. w związku z wyrównywaniem terenu i nawożeniem ziemi poniżej przedstawiam odpowiedź w zakresie kompetencji Ministra Klimatu i Środowiska.

*1. Ile tego typu nielegalnych zdarzeń w całym kraju odnotowano w ostatnich 5 latach, w tym ile w województwie warmińsko-mazurskim?*

W wyniku dokonanej analizy, w okresie ostatnich 5 lat, Główny Inspektor Ochrony Środowiska odnotował łącznie 61 zgłoszeń dotyczących zdarzeń związanych z naruszaniem brzegów jezior na terenie całego kraju, w tym 18 zgłoszeń dotyczących terenu województwa warmińsko-mazurskiego.

W poszczególnych latach liczba zidentyfikowanych zgłoszeń przedstawiała się następująco: w 2022 r. zidentyfikowano 3 zgłoszenia, w tym 1 dotyczące terenu województwa warmińsko mazurskiego;

- w 2023 r. zidentyfikowano 16 zgłoszeń, w tym 5 dotyczących terenu województwa
- warmińsko-mazurskiego;
- w 2024 r. zidentyfikowano 14 zgłoszeń, w tym 4 dotyczące terenu województwa warmińsko mazurskiego;
- w 2025 r. zidentyfikowano 18 zgłoszeń, w tym 6 dotyczących terenu województwa warmińsko-mazurskiego;
- w 2026 r. zidentyfikowano 10 zgłoszeń, w tym 2 dotyczące terenu województwa warmińsko mazurskiego.

Należy przy tym zaznaczyć, że liczba zgłoszeń wpływających do organów Inspekcji Ochrony Środowiska nie jest tożsama z liczbą stwierdzonych przypadków nielegalnego niszczenia brzegów. W sprawach pozostających poza właściwością Inspekcji Ochrony Środowiska zgłoszenia przekazywane są organom właściwym do ich rozpatrzenia.

Oprócz Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska i wojewódzkich inspektoratów, ministrowi właściwemu ds. środowiska podlega również Generalna i Regionalne Dyrekcje Ochrony Środowiska.

W okresie od 1 stycznia 2021 r. do 25 sierpnia 2026 r. do Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Olsztynie wpłynęły łącznie 23 zgłoszenia dotyczące przypadków

Telefon: (+48) 22 369 29 00
info@klimat.gov.pl
www.gov.pl/klimat
ul. Wawelska 52/54, 00-922 Warszawa
Ministerstwo Klimatu i Środowiska
Działamy zgodnie z EMAS - zarządzając instytucją, dbamy o środowisko

potencjalnego niszczenia brzegów śródlądowych wód powierzchniowych. Zgłoszenia dotyczyły w szczególności: nielegalnej zabudowy terenów przybrzeżnych jezior i rzek, urządzania portów, wykonywania umocnień brzegowych, budowy pomostów i slipów, usuwania roślinności, niszczenia trzcinowisk, wyrównywania terenu, nawożenia gruntu, niszczenia siedlisk ptaków oraz grodzenia nieruchomości przylegających do jezior.

Podkreślenia wymaga fakt, że zgodnie z art. 230 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (Dz. U. z 2025 r. poz. 960), zwanej dalej: „ustawa PW", zakazane jest niszczenie lub uszkadzanie brzegów śródlądowych wód powierzchniowych oraz gruntów pokrytych śródlądowymi wodami powierzchniowymi. Kontrolę gospodarowania wodami, w zakresie określonym w art. 334 pkt 1–7 oraz 9–13 tej ustawy, wykonują właściwe organy Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie (dalej: „PGW Wody Polskie"), stosownie do art. 335 ust. 1 pkt 1 ustawy PW.

Mając na uwadze powyższe, w kwestii przedstawienia dokładnych danych w tym zakresie właściwa jest miejscowa jednostka PGW Wody Polskie.

*2. Ile kontroli i oględzin terenowych dotyczących naruszeń środowiska wodnego przeprowadzono w ostatnich 5 latach?*

W okresie ostatnich 5 lat Główny Inspektor Ochrony Środowiska nie prowadził samodzielnych działań w zakresie kontroli i oględzin terenowych dotyczących naruszeń środowiska wodnego. Zadania kontrolne były realizowane przez wojewódzkie inspektoraty ochrony środowiska, stanowiące organy administracji zespolonej w województwie, podległe wojewodzie.

W związku z powyższym Główny Inspektor Ochrony Środowiska nie dysponuje danymi pozwalającymi na wskazanie rzeczywistej liczby kontroli i oględzin terenowych dotyczących wskazanych w oświadczeniu naruszeń środowiska wodnego w skali całego kraju.

W analizowanym okresie Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Olsztynie zawiadomił organy ścigania o 10 przypadkach potencjalnych przestępstw lub wykroczeń, natomiast 13 spraw przekazano, zgodnie z właściwością rzeczową, innym organom, w tym jednostkom Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie.

Należy wskazać, że Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Olsztynie nie jest organem właściwym do kontroli przestrzegania przepisów ustawy Prawo wodne w zakresie ochrony brzegów śródlądowych wód powierzchniowych. W związku z tym nie prowadził samodzielnych kontroli dotyczących wyłącznie naruszeń tych przepisów. Ewentualne nieprawidłowości tego rodzaju mogą być natomiast identyfikowane i weryfikowane przy okazji realizacji innych ustawowych zadań RDOŚ, w szczególności w trakcie oględzin terenowych przeprowadzanych w ramach postępowań administracyjnych, w tym postępowań związanych z uzgadnianiem projektów decyzji o warunkach zabudowy

*3. Ile wszczęto postępowań administracyjnych dotyczących naruszeń środowiska naturalnego zakończonych wydaniem decyzji czy postanowień w latach 2021–2026 w tego typu sprawach?*

*4. W ilu przypadkach nakazano usunięcie skutków nielegalnych robót, przywrócenie stanu poprzedniego i likwidację urządzeń wodnych wykonanych bez wymaganych zgód z podziałem na lata (2021–2026) i instytucje wydające stosowne decyzje?*

*5. Ilu ukaranych inwestorów wykonało nakazy, ile decyzji zostało uchylonych przez sądy, ile spraw zostało umorzonych na etapie prokuratury lub sądu?*

*6. Czy obowiązujące dziś przepisy karne i wysokość stawek są państwa zdaniem wystarczające?*

W odniesieniu do pytań 3–6 należy wskazać, że zagadnienia objęte tymi pytaniami pozostają poza zakresem kompetencji Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska oraz Inspekcji Ochrony Środowiska.

Zakres zadań Inspekcji Ochrony Środowiska określa art. 2 ustawy z dnia 20 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska (Dz. U. z 2024 r. poz. 425), dalej „ustawa IOŚ". Zgodnie z art. 2 ust. 1 pkt 1 i 17a ustawy IOŚ, w związku z art. 335 ust. 5 pkt 1 oraz art. 334 pkt 2 i 3 ustawy PW, Inspekcja prowadzi m.in. kontrole podmiotów korzystających ze środowiska, które na podstawie pozwoleń wodnoprawnych lub pozwoleń zintegrowanych pobierają wody powierzchniowe lub podziemne bądź wprowadzają ścieki do wód lub do ziemi.

Kontrole te koncentrują się na weryfikacji przestrzegania warunków określonych w posiadanych przez zakład pozwoleniach wodnoprawnych lub zintegrowanych. Nie obejmują one natomiast ogólnego nadzoru nad przestrzeganiem przepisów dotyczących ochrony brzegów wód.

Kompetencje w zakresie kontroli gospodarowania wodami zostały natomiast powierzone PGW Wody Polskie. Zgodnie z art. 335 ust. 1 pkt 1 ustawy PW, Wody Polskie wykonują kontrole w zakresie określonym w art. 334 pkt 1–7 oraz 9–13 tej ustawy, obejmującym m.in. przestrzeganie obowiązków i ograniczeń nakładanych na właścicieli gruntów oraz innych przepisów związanych z gospodarowaniem wodami.

Natomiast, Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska nie jest organem właściwym do nakładania sankcji za naruszenia przepisów Prawa wodnego dotyczące niszczenia brzegów wód. W zależności od charakteru naruszenia jego rola może polegać m.in. na ujawnieniu i udokumentowaniu potencjalnego naruszenia w toku prowadzonych postępowań, przekazaniu sprawy organowi właściwemu, w tym PGW Wody Polskie, albo zawiadomieniu organów ścigania.

Z praktycznego punktu widzenia zasadniczym wyzwaniem nie wydaje się brak współpracy pomiędzy właściwymi organami, lecz ograniczona skuteczność dostępnych instrumentów egzekwowania prawa. Problem ten jest szczególnie widoczny w przypadkach, gdy naruszenie przepisów dotyczących ochrony brzegów stanowi element realizacji przedsięwzięć o znacznej wartości ekonomicznej. W takich sytuacjach sankcje przewidziane obowiązującymi przepisami mogą okazywać się niewspółmierne do skali inwestycji oraz potencjalnych korzyści osiąganych przez podmiot dopuszczający się naruszenia.

Sankcja finansowa, która dla podmiotu realizującego przedsięwzięcie o wielomilionowej wartości stanowi jedynie marginalny koszt inwestycji, nie zawsze spełnia w praktyce funkcję prewencyjną. W konsekwencji zasadne wydaje się rozważenie wzmocnienia instrumentów prawnych i kontrolnych służących ochronie brzegów jezior i rzek, w szczególności poprzez zapewnienie organom właściwym do kontroli i egzekwowania przepisów adekwatnych narzędzi umożliwiających skuteczne reagowanie na naruszenia oraz sankcji pozostających w odpowiedniej relacji do skali i skutków naruszenia, a także do korzyści uzyskiwanych przez podmiot dopuszczający się naruszenia.

*7. Jak przebiega współpraca pomiędzy organami i służbami w tej dziedzinie?*

Organy Inspekcji Ochrony Środowiska współdziałają z innymi organami i służbami na zasadach określonych w art. 16 i 17 ustawy IOŚ. W ramach tej współpracy organy Inspekcji Ochrony Środowiska mogą w szczególności przekazywać właściwym organom administracji publicznej informacje o wynikach przeprowadzonych kontroli, a także zwracać się do

organów administracji publicznej oraz Policji o udzielenie informacji lub udostępnienie dokumentów i danych związanych z ochroną środowiska.

Współpraca obejmuje również możliwość podejmowania wspólnych działań kontrolnych z innymi właściwymi organami.

Z informacji uzyskanych od Warmińsko-Mazurskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska wynika, iż na terenie województwa warmińsko-mazurskiego współpraca ta została dodatkowo sformalizowana poprzez zawarcie w dniu 15 lipca 2022 r. porozumienia w sprawie zasad współdziałania w ramach zapewnienia optymalnej ochrony mazurskich jezior i rzek przed dewastacją. Sygnatariuszami porozumienia są PGW Wody Polskie, Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Olsztynie, Miasto i Gmina Mikołajki, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Olsztynie, Państwowa Straż Rybacka w Olsztynie, Wojewódzki Inspektorat Nadzoru Budowlanego w Olsztynie oraz Komenda Wojewódzka Policji w Olsztynie. Porozumienie służy zacieśnieniu współpracy pomiędzy organami ochrony środowiska i organami ścigania w zakresie ochrony wód i przyrody oraz umożliwia podejmowanie, w granicach właściwości poszczególnych instytucji, wspólnych działań, w tym kontroli, inspekcji i oględzin terenowych.

*8. Skąd pochodzi wiedza na temat naruszeń środowiska wodnego (sygnały od samorządów, organizacji pozarządowych, mieszkańców, mediów, kontrole)?*

Informacje o możliwych naruszeniach przepisów dotyczących ochrony środowiska, w tym zdarzeniach mogących mieć wpływ na środowisko wodne, pozyskiwane są przez organy Inspekcji Ochrony Środowiska z różnych źródeł. Są to w szczególności zgłoszenia i wnioski interwencyjne kierowane przez mieszkańców, informacje przekazywane przez inne organy administracji publicznej, jednostki samorządu terytorialnego i organizacje społeczne, jak również ustalenia dokonywane w toku czynności kontrolnych prowadzonych przez organy Inspekcji Ochrony Środowiska.

Jednym z kanałów umożliwiających bezpośrednie przekazywanie informacji o potencjalnych naruszeniach jest udostępniony na stronie internetowej Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska formularz „Zgłoś interwencję" oraz analogiczna funkcjonalność dostępna w aplikacji mObywatel, tj. formularz „Naruszenie środowiskowe" - odnośniki do powyższych stron umieszczone są również na stronach Wojewódzkich Inspektoratów Ochrony Środowiska. Za ich pośrednictwem każdy może przekazać organom Inspekcji Ochrony Środowiska informację o zaobserwowanym zdarzeniu mogącym stanowić naruszenie przepisów ochrony środowiska.

Zgodnie z przyjętymi zasadami, w przypadku stwierdzenia naruszenia przepisów ustawy PW - Wody Polskie zawiadamiają właściwe instytucje, które, stosownie do posiadanych kompetencji, podejmują dalsze działania, w tym kontrole, inspekcje lub oględziny.

Współpraca obejmuje w szczególności przypadki niszczenia roślinności szuwarowej, nielegalnej wycinki drzew i krzewów, naruszania linii brzegowej poprzez wykonywanie robót ziemnych, wykonywania nielegalnych urządzeń wodnych, w tym pomostów, oraz nielegalnego grodzenia nieruchomości przyległych do śródlądowych wód powierzchniowych.

Porozumienie (opisane w odpowiedzi na pytanie nr 7) było poprzedzone pracami Zespołu do spraw wypracowania porozumienia w sprawie ochrony mazurskich jezior i rzek przed dewastacją, powołanego na podstawie zarządzenia Prezesa Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie z dnia 3 czerwca 2022 r. W pracach Zespołu uczestniczył RDOŚ w Olsztynie. Zespół, działając pod przewodnictwem przedstawicieli PGW Wody Polskie,

wypracował rozwiązania służące poprawie współpracy organów oraz zwiększeniu skuteczności reagowania na przypadki dewastacji brzegów mazurskich jezior i rzek.

Jednocześnie należy wskazać, że obowiązujący model współpracy międzyinstytucjonalnej funkcjonuje, natomiast jego skuteczność jest ograniczana zakresem kompetencji poszczególnych organów oraz dostępnością instrumentów prawnych pozwalających na bezpośrednie i adekwatne reagowanie na stwierdzone naruszenia.

Z wyrazami szacunku

Z up. Ministra

Urszula Zielińska
Sekretarz Stanu
Ministerstwo Klimatu i Środowiska
/ – podpisany cyfrowo/

Do wiadomości:

- Ministerstwo Infrastruktury,
- Departament Spraw Parlamentarnych w KPRM.